

HIDAS MÁRK

A humor teológusa

Egy lehetséges közvetítői szerepvállalás

1988-ban született. Teológiát tanult az Evangélikus Hittudományi Egyetemen.

Alapvetésem, hogy az értelmiségi létforma és a hívő keresztény életvitel egy felelősen gondolkodó és cselekvő ember számára egyáltalán nem idegenek egymástól. Sőt, szervesen kapcsolódhatnak munkaközösségben vagy akár egy személyben: vagyis ez a látszólag két különválasztott szerep egymást segítve, támogatva, bátorítva, vigasztalva gyarapodhat. A szövetségben egyúttal lehetőség is adódik arra, hogy nem kell egyedül vállalhatatlan terheket hordozni.

A keresztény értelmiségi a nyilvános szerepet alázattal vállalja — magánélete sem képzelhető el nélküle. Az alázat nem megalázkodást, hanem belátást jelent: tökéletes engedelmeskedést annak az igének, hogy maga Jézus szolgál minket, és nem fordítva. Hitvallást is magában rejt ez a felismerés, mert alapjában tisztázza a szerepeken túl az „erőviszonyokat” és az „erőforrást” is. Az emberek szolgálata pedig a vállalással együtt teljes odaadást kíván. Az odaadás: feltétlen bizalom, gyermeki nyitottság Isten épülő Országára.

Esszém főszereplője egyházi és világi közegben egyaránt otthonosan mozog, mert ismeri az érintkezéshez szükséges természetes nyelvezetet: ezért nem is lenne feltűnő jelenség. Másrészt idegen is, mert küldetéstudattal indul mindenhová: nem ritka tehát, hogy mégis meglepetést okoz. Lelkülete szükségszerűen reformátori, hiszen jelenléte folyamatos, figyelme állandó, természete sóvárgó. Saját szakmai ismereteivel vagy egyéni meglátásaival gazdagíthatja a két fél közötti értékcserét. Egyrészt, mert elismeri az értékeket, a párbeszéd közben nem csak megismerte azokat. Másrészt, mert a közvetítés résztvevőjeként felelősséget kezdett érezni az iránt, hogy mindkettejüknek szükségük van egymásra — ráadásul anélkül, hogy bármelyik fél feladná saját identitását. Az említett igény folyamatos frissítését nevezem reformátorinak — ami olykor önmegtagadást is kíván.

Az identitás vállalása és az önmegtagadás együttes átélése paradox helyzeteket teremthet, aminek értékelése, a helyes döntések előkészítése a teológus számára az egyik központi, talán legizgalmasabb probléma. Hiszi, hogy Isten Országá az egyházon kívül is épül: innét a bátorsága. Tudja, hogy az Igét nem fogadják be maradéktalanul az egyházban sem. Sőt, ő maga is tiltakozik ellene, mert ember: innét szorongása.

A szorongás enyhítéséért kutatom esszémben a humor teológiai lehetőségét. Megpróbálok megrajzolni a humor teológusának portréját.

Reformátori lelkület: vajon mennyire beszélhetünk csak belső, egyéni, személyes igényről? Mindenkor szükségét érzi a reformációnak, amelyet egyébként folyamatként él meg. Ő úgy érzi, annak

csak alkalmas pillanatát ismerheti fel, vagy veheti észre bizonyos, meg-megmutató üdvös mozzanatait. Tehát nem egy lezárt eseményként, még kevésbé egyéni akcióként: hanem lehetőségként, kegyelemként, alkalomként tekint rá, amit csak megragadni, elfogadni, választani lehet — akár a megtérést. A megtérés számára nem egyszeri történés (volt), hanem naponként megújuló küzdelem az aktuális kihívások szerint.

A reformáció számára az egyház szívdobbanása. A teológusnak pedig az értelmiségi szerepvállalás folyton megújuló küzdelem: emberekért és közösségekért.

Ki (lehet) teológus? Esszémben a Jézus-követő értelmiséget egészen általánosan a teológus szóval jelölöm. A teológus pedig Istenről beszélő, rá hallgató, Isten akaratáról gondolkodó embert jelent végzettségtől, iskolázottságtól, műveltségtől függetlenül. Prédikálja az igét, tanúbizonyságot tesz Jézusról, de elcsendesedésre is képes. A csend nem nyomasztó némaság számára, hanem korlátainak ismerete: akkor ő nem szólni szeretne, hanem figyelni és tanulni. Megbarátkozott a korlátokkal, mert ezek is olyan utakra kényszerítik, ahol még tudja vállalni a felelősséget. A teológus kifejezés nem jelző, még kevésbé méltóság, hanem kereszt: kedves teher hite szerint — a világ szemében bolondság és megbotránkozás. A kereszt kegyelmi ajándék, amit a teológus egyszer elfogadott, és elkezdte követni Jézust. Nemcsak sikereiben követte őt, hanem a veszélyes utakra is elkíséri. Maga a teológus szó tehát nem fokozható, mint egy melléknév: állítmány. Ráadásul Isten állítja rólunk, hogy azok vagyunk — továbbá egymásban ismerhetjük fel a teológust. A tanítványok között nincsenek rangok: valaki vagy követi Jézust, vagy nem. Ő egyszerűen attól az, ami: ahogyan él — hite és tettei által, akár anélkül, hogy ezt sejtene vagy hirdetné magáról — hogy követi Jézust. Véleményem és hitem szerint: teológus bárki lehet ebben az értelemben, jóllehet a szót inkább hivatásszerű, akadémiai jelentésében ismerjük, és témánk miatt elsősorban így alkalmazzuk.

Az értelmiségi általában Az értelmiségit egyből megismerni arról, hogy idegenkedik az őt jelölő kifejezéstől — de belenyugszik, mert más, szerencsésebb szavunk nem terjedt el a feladat összefoglaló és általánosan elfogadott megnevezésére. Az értelmiséginek leginkább arról van tudomása, hogy miről nincs tudomása. Azzal mindenki tisztában van nagyjából, hogy maga mit tud. Az értelmiségi annak mestere, hogy sejtje: honnét pótolhatja hiányosságait. Jól sáfárkodik a forrásokkal: kulturális, művészeti és tudományos hagyományból. Jó befektető szellemi értelemben, tudja, mire érdemes időt és energiát áldozni: hogy tehetsége és érdeklődése szerint milyen területen éri meg minél inkább elmélyülni. Közösségi szinten is jól kamatoztatja a rá bízott kincseket. Ezért felkészült, naprakész. Szégyenérzet nélkül képes belátni egy dolgot illető tudatlanságát: felelősségtudata az efféle ta-

adásban gyökerezik a tudás igenlése mellett. Értelmiségi is lehet bárki általánosságban, aki nyitott és bölcs annyira, hogy készen álljon a tanulásra, ismeretek gyűjtésére minden nap, minden váratlanul adódó, talán jelentéktelennek tűnő alkalmon.

A „keresztény értelmiségi” vagy „értelmiségi keresztény” problémája

Amikor a két szerep sajátosságait próbálom meghatározni, izgalmas problémával szembesülök. Több hasonlóságot találok, mint különbséget. Mindketten az igazság ügyét vállalták hivatásul: azt keresik, annak megnyilatkozásait terjesztik. Méghozzá olyan indítékkal, hogy szerintük az igazságról a többieknek is tudniuk kell: ezért jellemzi őket egy átható „pedagógiai” és „missziós” szemlélet is. Az igazságkeresés jóval túlmutat az egyéni ügy szenvedélyén. Ebből az is következik, hogy van „közönségük”. Nélkülük, befogadók nélkül nem éreznék munkájuk értelmét. Szolgálják a közjót: az „előadó” és a „közönség” kapcsolatától függ azonban, hogy milyen mértékben szolgálja az egyén és a közösség fejlődését vagy éppen rekreációját. Ha éppen a lehető legjobban sikerül a találkozás, az alkotó és befogadó közötti közvetítés: beszélhetünk valamiféle ébredésről is. Így az adott fórumon nem „csak” rekreáció, ismeretterjesztés, népművelés, érték-közvetítés, hanem ébredés is történt. Az ébredés először kellemetlen: ilyen szempontból is rokonítható egymással az értelmiségi és teológus munka. Mindketten elődök komoly hagyományához kötődnek, ugyanakkor jellemezheti őket progresszív szemlélet. A progresszív gondolkodó egyszerre hagyományvállaló és -tisztelő, ugyanakkor újító is. El lehet jutni tehát egészen a reformátori tettekig.

Végül mindketten érezhetek valamiféle elhívást, a leendő munkájuk iránti vonzalmon túl. Éppen ezért úgy vélem, a kettő nemhogy nem zárja ki egymást, hanem ugyanabban a személyben egymás mellett, egymást segítve működhet a két szerep: sőt, akkor a legüdösebb a teológus vagy az értelmiségi létforma, ha a másikból is folyton merít. Ami mégis leginkább megmutatja kettejük rokonságát, hogy elválaszthatatlanul hozzájuk tartozik egy fontos mozzanat: a nyilvánosság. Nem feltétlenül gondolok rendszeres közszereplésre: sokkal inkább közösségi jelenlétre, folyamatosan ápolat és kiterjedt kapcsolatrendszerre.

Teológus vagyok vagy értelmiségi?

Az egészséges, határozott egyéniség- és identitástudat képes jól megalapozni a hatékony, termékeny munkát és a nyitott természetet. A teljes nyitottság először ijesztő is lehet: sok fronton támadhatónak, fenyegetve érezhetjük magunkat. Éppen ezért nélkülözhetetlen valamiféle gyermekség is ehhez a „felnőttes” szerephez, ami fáradhatatlan kíváncsiságot is magában foglal. A nyitottság pusztán tudatos vállalásával szerep- és tudatzavar fenyegethet — legfőbb veszély a naivitás lehetősége. Minél inkább helyes alapvetéssel bizonyosodtunk meg saját feladatunkról, saját értékeinkről, annál inkább képesek leszünk arra, hogy mások értékeit is észrevegyük. A teológus legnagyobb öröme maga az, hogy teológus lehet: ezért képes nyitni, ebből az örömből képes átadni, és képes elfogadni is mástól új ismereteket.

**Munkamódszerek
és források**

A felsorolt szempontok ismertetése után egyre közelebb juthatunk az értelmiségi és teológus feladatkör sajátosságaihoz. A teológus elsősorban Istennel és igéjével való kapcsolatában értelmezi a világ történéseit, méghozzá annak teremtettségében. Az értelmiségi is lehet eleve hívó: ő mégis „függetlenebb”. Nem „akadályozza” a teremtettség zsidó-keresztény hite vagy „képzete”, nem köti „hivatalból” a világ biblikus szemlélete.

Feltétlenül szeretném hangsúlyozni, hogy egyházi oldalról semmiképpen sem építő az értelmiségre általában úgy tekinteni, hogy távol állnak a szakralitástól — olyasmit feltételezni, hogy képviselői pogányok, ateisták, pluralisták, panteisták és hasonlók. Meglehet, hogy idegenkednek a tételes hitvallástól, vagy éppen egyszerre több vallás tanítását fogadják el, mégis helyesebb, ha inkább minden ember elemi igényét feltételezzük bennük is a szent dolgok iránt, és hogy ők maguk is Isten terve szerint működnek.

A bizalom valódi megléte különösen fontos mozzanata a nyitásnak.

Az ige emberi prédikációjának kudarca, a mi bizonyágtételünk elégtelensége, hiteltelenségünk okozza inkább, ha a párbeszéd zátonyra fut. Elvárható az értelmiségi féltől is, hogy ne csak igényelje, számon kérje, de „gyanítsa” is, hogy egy teológus ugyan alapvetően hittel, tételes hitvallással látja a világot, de ő is egészen nyitott a Biblián és dogmákon kívüli forrásokra. Hogy érdekli a kultúra és tudomány, sőt, egyáltalán nem ritka, hogy egy teológus egy világi szakterület rendszeres „amatőr” művelője legyen. Jellemző a komoly érdeklődés a következő területek iránt: természet- és társadalomtudományok, irodalom, képzőművészet és zene.

A lelkes értelmiséginek és teológusnak sóvárognia kell a másik által képviselt értékeket! Egyáltalán nem sértő, hanem korrekt, ha tisztázzuk és megkönnyítjük egymás dolgát néhány egyszerű alapvetéssel. A teológus igenis egy forrásból merít legtöbbször, azt ismeri alaposabban, számára Jézus életének és halálának írásbeli emléke a legfontosabb. Másfelől könnyen elképzelhető, hogy az értelmiségi egyszerre több forrást ismer: Biblia által ihletett művészeti alkotásokat, filológiai, történelmi és hermeneutikai tanulmányokat, akár apokrif iratokat is, de a Bibliát kevésbé ismeri úgy, mint egy teológus — legalábbis a műhelyi módszerek tekintetében.

**A teológus és az
értelmiségi felelőssége**

A teológus felelősségét leginkább a hitoktatás-misszió-hitébresztés hármasságában lehet megragadni. Az értelmiségi működés alapja pedig megközelíthető úgy, ha hasonló hármasságban próbáljuk meg értelmezni, más, de rokon szavakkal: népművelés-ismeretterjesztés-felvilágosítás. A teológus jellemzően egyházban dolgozik, míg az értelmiségi egy tudományos műhely embere. A két közösség nyelvezetét célszerű először kölcsönösen megismerni. Jóllehet, számos szempont hasznos lehet egy világi értelmiségi számára a teológusok felé való nyitásban, témánk szempontjából mégis a Jézus-követők kifelé fordulásáról lesz szó.

Megtagadtam Jézust? Hány teológus érezhette magát becsapva, amikor aktuális problémákra keresett gyors és megnyugtató megoldást? Hányszor szembesültünk már azzal, hogy a Biblia nem szó szerinti útmutató az életben? Hányszor éreztük gyengének hitünket, amikor nem találtunk konkrét válaszokat a Bibliában, Jézus beszédeiben vagy az egyházi hagyományban? Hiszem, hogy Isten nem akarta annyira megkönnyíteni a dolgunkat, hogy felelős gondolkodás nélkül, pusztán egy könyv fellapozásával, egy ige idézésével, vagy egy hagyományban található kész válasszal próbáljunk meg tanúbizonyságot tenni. Isten a követésben felelősséget is kér tőlünk, de nem maradunk magunkra. Jézusban mindenre választ adott az emberek felé fordulásával: ahogyan a legegyszerűbb emberrel, a gyűlölt hatósági személlyel, hűtlen követőivel és a kortárs értelmiséggel is képes volt kommunikálni.

A humor és a humorista Számos idézetet, fejtegetést, alkotást, véleményt ismerünk a humorról kapcsolatban: hagyományból, televízióból és a hétköznapokban átélt személyes találkozásainkból. Beszéltek róla filozófusok, írtak róla esztétikai minőségként, éltek olyan írók, akik magukra humoristaként tekintettek. Ráadásul humorista szerepben, minőségben rendszeresen láthatunk, hallgathatunk igen népszerű, kedvelt közszereplőket Magyarországon. Tehát maga a humor szó egyáltalán nem idegen az emberek előtt: fogalmát azonban pontosan meg kell határoznunk.

Esszém célja, hogy a humort úgy mutassam be, mint egy lehetséges és vállalható, modern „életprogramot” teológusok számára.

A humor életigenlő igazságkeresés és világértelmezés. Derű a tragikus valóságban: a szomorú bölcsék mosolya. A humoristát józan valóságérzékelés jellemzi, ami a teremtettséget a maga valóságában látja hamisítatlanul, álarc nélkül. A megtévesztő látszat ellenére a történéseket a maguk valóságában képes látni. Nem minősíti a teremtettség állapotát, hanem egészen elfogadja: a tragikummal és komikummal történt találkozások szerint értelmezi a történéseket. A tragédia mulandóságot, értékvesztést, halandóságot jelent, a komikum kicsinyességet, a jelentéktelenséget. A Tragédia: Jézus kereszthalála. A Komikum: a világ nem fogadta be az Igét.

A humorista egyszerű ember, gyermekien nyitott, kíváncsi. Felelőssége észrevehető beszédében is, aggódik a szavai sorsáért. A humor számára több mint magatartás, program, póz: a szorongás és a létfenyegetettség tudatos vállalása, az élet komolyan vétele. A humorista komoly, de nem komor. Felülemelkedik a komikumon, a kicsinyességeken, de egyáltalán nem fölényeskedő. A humor megtörténhet csendben, hallgatásban és beszédben is: egészen átítatja a humoristát. Bármire reagál, amire lehetséges tanulságos választ adni. A humor élő kapcsolat a rejtőzködő Istennel és Jézus követőivel.

A humor teológusa Ha alapvetésünk helyes a humorról, akkor kijelenthető, hogy a humor egyáltalán nem idegen a teológiától, sőt, a Biblia szerzőitől, magától

Jézustól sem az. Mária hálaénekében kicsinek mondja a hatalmast, és igazán nagynak azt, ami hit nélkül jelentéktelennek látszik, és amit a világ törvényei egyáltalán nem igazolnak: Isten tetteiért, az Ige csodálatos működéséért ad hálát. Jézus azt mondja, vegyem ki szememből a gerendát, hátha így én is képes leszek kivenni a szálkát felebarátom szeméből. Jézus kitűnően vitázott: nem egyszerűen szellemes fordulatokat alkalmazott, bár retorikai szempontból is igen értékes források beszédei. Kellemetlen vitapartner lehetett a farizeusoknak: akiknek gondolkodását, nyelvét jól ismerte. Hozzájuk is képes volt szeretettel, de komoly kritikával szólni: mert a szeretet kíméletlenül megnevezi azt is, ami kárhozatos. A Prédikátor vérbeli humorista, amikor az élet hiábavalóságairól, az emberi hiúságról beszél, és a valódi értékekre tereli a figyelmet: ő a komikumot emelte ki. A próféták humorizálnak, amikor természeti képekkel szemléltetik a kimondhatatlant. Jézus is a komikumra céloz, amikor maroknyi tanítványait követésre hívta, hogy tagadják meg magukat, hagyják ott a hit számára kicsinyes dolgokat, és vállalják a tragédiát, a valóság teljes átélését. A kereszt a legteljesebb tragédia, és nem a klasszikus vagy hétköznapi értelemben, hanem: hogy az Igét nem fogadja be a világ — a jót rossznak látja, a rosszat pedig jónak.

A humor teljes ébredés: a történeket a kereszttel együtt szemléli, és mindent Istennek rejtetten épülő Országában megtörtént dologként értelmez. Amit eddig dicsőségesnek, sikeresnek gondolt, hiúság lesz számára. Amit korábban kudarcnak, hiábavaló erőfeszítésnek ítélt: vállalt feladat, életre szóló küzdelem lesz. A tragédia részben rokonítható eredendő, klasszikus értelmével: nemcsak hogy fokozza az életet Jézus szenvedéstörténete az érték pusztulása láttán, hanem erősíti a megváltás művéből fakadó hitet, új életre hív. A humor vállalása és hirdetése modern, mai, életrevaló reakció lehet teológusoknak, amikor az értelmiséggel és általában a társadalommal való kapcsolatok építésére, értékek közvetítésére készül. A teológus közszereplése során ilyen ébresztő tettekre törekszik.

**A humor teológusának
kapcsolatrendszer,
nyilvános működése**

Tudjuk, aki nyilvánosan szerepel, egészen váratlan dolgok érhetik, számtalan kiszámíthatatlan találkozás vár rá: izgalom és félelem. Mégsem fél, mert egyedül Istenben bíz, és a szeretet vezérli, pajzsa a humor. Ezért nem fél attól, ha például politikai kérdésekben kell nyilatkoznia. Felülemelkedik a kicsinyességeken, és megszólalását emberszeretet vezérli: nem fölényeskedés, sem egyéni vagy csoportérdek. Közszereplése során emberi tragédiákkal is szembesül, amiket képes egészen átélni: együtt szenved másokkal. Mégsem érzelmei vezérlik egészen, mert akkor ítéleteiben kellene kételkedni: természete készíti arra, hogy bárkit felebarátjának, Jézusban testvérenek tekintsen. Nem lesz szerepvavara, nem válik árulóvá, ha a követők közössége számára kínos vádakkal, kérdésekkel találkozik és nevében is neveszi a dolgokat. Nyilvános szerepét eredendően alázattal vállalta, és nyitottsága művelődésre, kérdezésre készíti, ha egyelőre nem tud

válaszolni. Nem esik kétségbe, de helyes diagnózisra törekszik, amikor az európai ember lelki zavarait szemléli: mégis határozottan vallja, hogy Isten kinyilatkoztatása európai fülnek az Evangélium által a legérthetőbb. Mégsem zárkózik el más vallási tanításoktól, erkölcsi útmutatásoktól: hitelességüket kutatja. A humor teológusának gondolkodása és hite is „fúziós” jellegű: olyan példaképeket követ, akik hitelesen képesek voltak más-más kultúrákból szerves életművet alkotni, mertek más vallásból is meríteni, és az igazság másféle értelmezését vállalták a mi nyelvünkön üdvösen proklamálni: mert felismerték az egymásra utaltságot, az eredeti testvérséget. A humor teológusa eredendően szoronghat, de nem fél, nem retten a borúlátó vészjóslatoktól: szerelmes az életbe, és elfogadta a teremtettséget. Nem megváltoztatni akarja az embereket és a világot, hanem szeretni: legfőképpen ezzel prédikálja az Evangéliumot. Nem megtéríteni akarja az értelmiségieket, hanem szeretettel, szenvedéllyel, őszinte közeledéssel elkezdni a párbeszédet — nem titok, valódi önző érdekből is, mert ebből a kalandból maga is rengeteget tanulhat majd.

**Helye az egyházban
és a világban —
A reformátori elhívás
és küldetés**

Miért állítom, hogy vállalható a humorista szerep egy világra, társadalomra, a világi értelmiségiekre nyitott teológus számára? A humor teológusának portréja reményeim szerint további szempontokat tehet világosabbá a teológusok tudományos és hitéleti felkészítésén túl.

Reformátorinak nevezem azt a bátor szerepvállalást, ami egyszerre képes tisztelni a múltat, a kialakult nyelvezetet és a hagyományokat egy szinte követhetetlenül gyorsan informálódó kultúrában és társadalomban. Több mint bátornak, már-már merésznek vélem azt a szándékot is, hogy az új kihívásokkal szembesülő Jézus-követő közösség közvetítőjeként ne tudatos elzárkózásra, hanem gyermeki nyitottságra buzdítson. A humorista szerint nem járható út az elfordulás, vagy éppen a „külvilág” teljes megtagadásra alapozott túlélési stratégia a hirdetett igaz útért „cserébe”.

Jézus korát is lehet értelmezni egy értékvesztett, pluralista, romlott, zavaros időszaként, amikor az emberek vagy másféle Messiást vártak, vagy pedig egyszerre több istent imádtak. Az egyház egy-egy „fénykora” is jellemezhető úgy, hogy az egyház embereiben nyomát sem találjuk az evangéliumi lelkületnek. Bármelyik korban, bármiféle kultúrában vállal a teológus közvetítő szerepet, nem a környezet „jóságáról” vagy istennélküliségéről kell ítélkeznie, hanem először megismerni: mi érdekli az embereket, hol keresik az igazságot, ismerik-e egyáltalán Jézust, hol keresik Istent, milyen nyelven lehet őket megszólítani? Rengeteg szociális, retorikai, művelődési kihívással szembesülhet az elhívott tanítvány.

Csakis reformátori bizonyossággal, a közösség iránti szeretettel, az értékek alapos ismeretével lehet nemcsak szembenézni, hanem felvértetni magunkat a tagadhatatlan fenyegetettség ellen. A közösség túlélését az isteni akaratba való feltétlen belenyugvás mellett mindig az adott kor kérdéseire adott, jézusi útmutatással megfogalmazott

józan és korszerű válaszok biztosították, és nemcsak a túlélést, hanem a gyarapodást is. Jézusra bátran lehet úgy tekinteni, mint aki vándorprédikátorként a lehető legmodernebb módon tanított abban az időben: ismerte az akkor modern irodalmi műfajokat, tisztában volt a társadalmi érintkezés szabályaival (hogy azokat gyakran megszeghesse). Művelt ismerője volt a zsidó közösség törvényeinek — ugyanakkor mélységesen hagyománytisztelő is volt: „ismerte az Írást” és a szent nyelvet, az értelmiségek vitamódszerét, de az egyszerű emberek beszédét, megszólításuknak lehetőségét is.

Jelentős kockázatot vállal, de boldog az a teológus, aki egy komoly tudományos, társadalmi, közéleti, erkölcsi kérdés kapcsán nem dogmákra hivatkozik, nem szó szerinti Biblia-idézetekkel válaszol világi kérdésekre — hanem bátran szövetkezik az értelmiségekkel is, ha olyan válaszokat keres a Jézus-követők közössége, amik nincsenek tisztán, egyértelműen az egyházi hagyományban, mert nem is lehetnek. Mi lenne hát ezekben a forrásokban, amik leginkább segíthetnek? A teológus-értelmiségi Jézus szavai és tettei, aki életét adta értünk — hogy a szeretet legyen a legfontosabb munkánk során.

A VIGILIA KIADÓ AJÁNLATA 20% kedvezménnyel

Újdonságok:

<i>Walter Kasper</i> : Ferenc pápa – a gyengédség és a szeretet forradalma.....	2.300,- ...1.840,-
<i>Alois testvér</i> : Taizé ma.....	2.400,- ...1.920,-
<i>Notker Wolf</i> : Életszabályok – a Tízparancsolat.....	2.500,- ...2.000,-
Karácsony titka.....	3.200,- ...2.560,-
A csend történései. Szakralitás, Biblia a mai magyar irodalomban és művészetben.....	2.900,- ...2.320,-
<i>Teréz Anya</i> : Ahol szeretet van, ott az Isten.....	3.800,- ...3.040,-
<i>Notker Wolf</i> : Ne nyugtalankodjék a szívetek!.....	2.800,- ...2.240,-

További akciós könyvek:

<i>Teréz Anya</i> : Jöjj, légy a világosságom!.....	3.000,-
XVI. <i>Benedek</i> : Isten velünk van minden nap.....	2.000,-
<i>Hans Joas</i> : A hit választása.....	2.000,-
Az ismeretlen Rónay György	1.800,-
<i>Elisabeth Kübler-Ross</i> – <i>David Kessler</i> : Élet-leckék.....	2.500,-
<i>Timothy Radcliffe</i> : Vesd bele magad!.....	1.500,-
<i>Timothy Radcliffe</i> : Miért vagyok keresztény?.....	1.200,-
<i>Timothy Radcliffe</i> : Miért járunk misére?.....	1.200,-
<i>Lukács László</i> : Az Ige asztalánál.....	1.000,-

Megvásárolható vagy megrendelhető a Vigilia Kiadóhivatalban és a honlapunkon:

1052 Budapest, Piarista köz 1. IV. em. 420.

Telefon: 36-1-317-7246; 36-1-486-4443; Fax: 36-1-486-4444;

E-mail: vigilia@vigilia.hu; Honlap: www.vigilia.hu